

Mediji i zločini

«SLUČAJ HERCEG»: (NE)ZVANIČNA VERZIJA

UBIJEN SAMO ZATO ŠTO JE BIO HRVAT

Brankica Stanković

U emisiji "Insajder", petnaest godina posle ubistva Krešimira Hercega, osporena je zvanična verzija tog događaja. Posle nekoliko meseci rada na toj priči uspeali smo da dođemo do dokaza prema kojima je Herceg ubijen samo zato što je bio Hrvat

Februar 2006.godine

U emisiji "Insajder" TVB92, petnaest godina posle ubistva Krešimira Hercega, osporena je zvanična verzija tog događaja. Posle nekoliko meseci rada na toj priči uspeali smo da dođemo do dokaza prema kojima je Herceg ubijen samo zato što je bio Hrvat, dok je policija svojevremeno utvrdila da je Hercega, u samoodbrani ubio doborvoljac JNA, koji je čuvao stražu. Mesec dana posle emitovanja "Insajdera", SUP Sremska Mitrovica počeo je da proverava navode u vezi sa ubistvom Krešimira Hercega, u selu Višnjicevo kraj Šida. Zločin je još uvek nekažnjen, a jedni pored drugih žive ubica i porodica žrtve.

Ekipe emisije "Insajder", došla je do informacije šta se dogodilo u Višnjicevu tek posle hapšenja nekoliko pripadnika jedinice "Škorpioni". Jovan Mirilo iz Šida, koji je posredovao u pronalaganju kasete na kojoj se vidi kako "Škorpioni" ubijaju šestoricu bosanskih muslimana u Trnovu, pokrenuo je i priču o ubistvu Krešimira Hercega, onog trenutka kada je tu informaciju dobio od jednog, kako kaže, "uglednog čoveka koji nije želeo da se eksponira". Novinari B92 krenuli su tragom priče da je u Višnjicevu 1991. godine, Krešimira Hercega iz lokalne kafane izveo tadašnji doborvoljac JNA Đorđe Dvoranac, potom ga tukao i vređao, da bi ga na kraju ubio, pucajući mu u leđa iz automatske puške. Ispostavilo se da je to bila dugogodišnja dobro čuvana tajna meštana tog sela, ali i lokalne i državne vlasti.

Na osnovu svedočenja članova Hercegovog porodice i drugih svedoka, u "Insajderu" je objavljeno da je Đorđe Dvoranac, zvani Ćiban, u novembru 1991. izveo Krešimira Hercega iz pune lokalne kafane, psujući, pukao ga je ulicom dva kilometra, ubio ga pored mosta u Višnjicevu i potom se hvalio da je ubio ustašu. Policija je tada podnela krivičnu prijavu protiv Đorđa Dvoranca, ali istraga praktično nije vođena. U prijavi koju podnosi policija navodi se samo izjava uhapšenog koji tvrdi da je Hercega ubio u samoodbrani, dok je bio na straži. Svedoci nisu ispitani. Okružno javno tužilaštvo Sremske Mitrovice odbacuje prijavu i konstatuje da nije reč o ubistvu, jer je bilo ratno stanje. Iako se ubistvo dogodilo u Srbiji koja nije bila u ratu, tužilaštvo zaključuje da se ne može govoriti o krivičnom delu ubistva.

Novinari "obaveštavaju" tužilaštvo

Ekipe "Insajdera" odlazi do Okružnog tužioca u Sremskoj Mitrovici Ratka Galečića koji je u prvom razgovoru sa novinarima bio uveren da je tužilaštvo dobro postupilo, odbacujući krivičnu prijavu. "U prijavi je navedeno da je Dvoranac, kao pripadnik Teritorijalne odbrane, bio na straži, da je video siluetu nepoznatog čoveka koga je upozorio da stane, a pošto se lice koje se kretalo u pravcu mosta nije odazvalo upozorenju, Dvoranac je upotrebio vatreno oružje. Posle izvršenih provera, tužilaštvo je posle godinu dana donelo rešenje kojim je krivičnu prijavu odbacilo, jer smatra da se ne radi o krivičnom delu ubistva, već o nesrećnom slučaju", tvrdio je Galečić. Međutim, mesec dana kasnije, tužilac Galečić je od SUP-a Sremska Mitrovica zatražio da proveri sve navode koji su u emisiji "Insajder" izneseni u vezi sa ubistvom Krešimira Hercega. On očekuje da će najkasnije do aprila znati da li postoji osnov za podizanje nove krivične prijave zbog ubistva, odnosno znaće se „da li je ubistvo Hercega izvršeno na način koji je opisan u emisiji 'Insajder' ili će ostati ranija službena verzija".

Ekipe "Insajdera" pokušala je u Višnjicevu da proveri ko je pisao krivičnu prijavu, na osnovu kojih podataka i kakav je odnos porodici ubijenog Krešimira Hercega, odnosno da li će neko od svedoka progovoriti. Ali i 15 godina kasnije, o Hercegovom ubistvu javno su spremni da govore samo članovi njegove porodice, dok meštani tog sela uglavnom tvrde da ih je izdalo pamćenje. Ničega se ne sećaju...

SUP Sremska Mitrovica počeo proveru navoda «Insajdera»

Okružni javni tužilac iz Sremske Mitrovice Ratko Galečić očekuje da će najkasnije do aprila znati da li

postoji osnov za podizanje nove krivične prijave zbog ubistva Hercega. On je od SUP-a Sremska Mitrovica tražio proveru svih navoda iznetih u Insajderu u vezi s tim ubistvom, za koje niko nije odgovarao.

"Tražio sam od SUP-a Sremska Mitrovica da prikupi potrebne podatke i proveri okolnosti pod kojima je Herceg izgubio život. Posle brojnih provera biće doneta nova odluka, a ranija odluka kojom je krivična prijava odbačena biće preispitana zavisno od toga da li će biti dokaza da je ubistvo izvršeno onako kako je opisano u 'Insajderu', odnosno da li je izveden iz kafane, pa likvidiran ili će ostati ranija službena verzija", kaže on.

Iako u SUP-u Sremska Mitrovica i danas radi jedan broj ljudi koji su se istim predmetom bavili pre 14 godina, Galečić negira mogućnost da tako nešto može uticati na istragu. "Nikakvog procesnog značaja nema to da li su osobe koje su postupale 1991. još na svom radnom mestu, a koliko je meni poznato iz predmeta, niko od službenika više ne radi u Sudu, u Tužilaštvu ili u SUP-u jer su svi otišli u penziju", kaže on.

Novinarki B92 i autorki emisije "Insajder" Brankici Stanković uručena je 9. februara u Medija centru prestižna nagrada "Jug Grizelj". Ona je nagrađena za najviša dostignuća u istraživačkom novinarstvu u službi razvijanja prijateljstva među ljudima i uklanjanja granica među narodima.

"Insajder" je pokrenuo puno važnih pitanja i tema. Objavljene su mnoge informacije koje su godinama skrivane od javnosti. Govoreći u ime onih koji su odlučivali da se Brankici Stanković dodeli ova nagrada, član žirija Velimir Čurgus Kazimir je ocenio da bi danas više nego ikada trebalo govoriti o pravom i profesionalnom novinarstvu, jer je dobrih primera sve manje. "Našu odluku da dodelimo nagradu 'Jug Grizelj' Brankici Stanković samo je još više učvrstila emisija posvećena ubistvu u sremskom selu Višnjicevu, emitovana ove godine", rekao je Velimir Čurgus Kazimir.

Nismo smeli da se bunimo

"Otac mi je ubijen, svi su videli kako ga je udarao, maltretirao i vukao od centra sela do Šarkodina, gde da je ubio. Znaš, sve se to čuje, ali niko neće detaljno da ti kaže takva i takva stvar, nego to sve iza leđa pričaju, a ja verujem da ima jedno 20 procenata meštana koji znaju detaljno šta se desilo. Na Šarkodinu je bila i vojska za vreme rata, ali niko ništa preduzeo nije. Pred vojskom ga je ubio, kao zato što je ustaša, tako je ispalo... Eto, i pored njega ispalo je da smo moj brat i ja ustaše", kaže Krešimirov sin Milan Herceg koji je bio primoran da o ubistvu oca čuti godinama. "Posle njegovog ubistva, ostali smo samo brat i ja, bilo je takvo vreme da nismo smeli da se bunimo. Ja sam imao 18 godina a moj brat 25, nismo imali gde da odemo i morali smo da se odrekemo svog oca kojeg su proglasili ustašom, da i nas neko ne bi ubio" ispričao je Milan Herceg. Rođaka ubijenog Krešimira, Zora Lalić, kaže da je čutala o ubistvu jer je bila preplašena. "Nisam mogla čestito noću ni spavati, jer moja majka je isto Hrvatica, otac mi je Srbin. Otkud znadem šta ljudi misle. Eto, vidiš, mi smo se čuvali od neprijatelja, a neprijatelja smo imali tu u selu", kaže Zora, dodajući da se plašila da joj neko ne baci bombu na kuću.

I oni za koje se zna da su bili u kafani te noći kažu samo da su čuli da je čovek ubijen i još "koješta". Na pitanje šta je to "koješta", okretali su glavu od kamere i odgovarali da piju pivo, kao i da ekipa "Insajdera" neće ništa čuti od njih, ma koliko vremena da prođe. Na to nas je upozorio i Krešimirov sin Milan. "I ti ljudi koji su sedeli s njim u kafani znali su da će ga to veče ubiti. I sad odete da pitate te ljude, jedno pet-šest tamo, neće niko svedočiti. Jednostavno ubica je i dan-danas na slobodi i dan-danas je za njih heroj", kaže Milan.

Jako nezgodan čovek

Kada smo otišli u kafanu svi su, navodno, samo nešto čuli i krili su se od uljučene tv kamere. Samo nam je jedan od meštana, koji je početkom devedesetih imao funkciju "komandanta sela", rekao u kameru da je kada je išao da ore video Hercegovu telo u kanalu. Dodao je da ne zna ko ga je ubio i da se priča kao je pokojni Herceg bio jako nezgodan čovek. Upitan da li je čuo da je, recimo, i ubica nezgodan čovek, rekao je: "Ne znam ubicu, ne interesuje me uopšte"

Ko je pisao krivičnu prijavu

Zanimljivo je da policija iz Šida ubijenog Krešimira Hercega opisuje na isti način. Iz krivične prijave koju je ekipa "Insajdera" videla, proizilazi da je ubistvo Hercega opravdano jer se, kako policija navodi, "prema kazivanju meštana sela Višnjicevo ubijeni Herceg na više mesta i više puta eksponirao kao veliko-Hrvat, vređao poznanike, komšije i sličnima upućivao pretnje da će dovesti ustaše da ih kolju i slične provokacije". Policija u prijavi zaključuje kako se "pretpostavlja da je i ovoga puta Krešimir hteo da

dokaže kako bez ičijeg znanja i odobrenja može kad god on to želi da uđe i izađe iz sela i to neprimećeno, a kada je bio primećen pokušao je pobeći, gde je tom prilikom izgubio život”.

U krivičnoj prijavi protiv Đorđa Dvoranca, kako se ispostavilo, ima dosta nelogičnih i netačnih podataka. U prijavi se navodi da su policajci iz Šida pokušali da pronađu leš isto veče kada je Herceg ubijen, ali da usled mraka i oskude u sredstvima to nije bilo moguće. Sutradan su radnici OUP-a Šid, ponovo izašli na lice mesta, pretražili pomenuti kanal i pronašli u vodi leš muške osobe koja je identifikovana kao Herceg Krešimir. Postoji svedok koji je to jutro pronašao leš, ali ne u vodi. "Čuo sam di narod priča da je ubijen Kreša, moje žene ujak. Kada sam ujutru išao na posao došao samo do tog kanala, sišao dole da se baš uverim da li je on, da nije neko drugi, šta ja znam. On je bio malo dalje, glavom prema vodi, tako je ležao. Bio je izrešetan, to je bilo rafalno pucano, otprilike. Ja sam tu vidio i onda sam vratio se, uzeo bicikl sa druma i normalno sam krenuo na posao", priča Pera Lalić. Dodaje da je telo bilo tu i kada se vraćao s posla, oko 13.30 časova.

Posle ovakve izjave i odlaska ekipe "Insajdera" iz Višnjiceva, došla je policija iz Šida i uzela izjavu od Pere Lalića o tome šta je rekao novinarima. To samo govori da i policija zna da je Lalić svedok čija izjava osporava podatke iz krivične prijave, odnosno, bar onaj deo gde policija navodi da je Krešimir Herceg bežeći skočio sa mosta, te da telo nisu mogli da pronađu pošto je bilo u vodi. Policija je tri dana kasnije ponovo posetila porodicu Lalić i ispitivala ih po čijem nalogu je došla ekipa B92 i zašto se uopšte bavimo temom od pre 15 godina.

Ekipa «Insajdera» pokušala je da od policije u Šidu dobije odgovor zbog čega ispituju meštane sela Višnjicevo. Prvo su rekli da su dobili prijavu "da se vrši snimanje", koje inače nije potrebno prethodno prijavljivati, i da su završili provere kada su utvrdili da je to ekipa B92. Posle komentara da to nije tačno jer su dolazili dva puta u kuću svedoka Pere Lalića, odbrusili su da rade svoj deo posla i da smo mi, što se policije tiče, slobodni. Ekipa "Insajdera" nije uspeła da dobije konkretan odgovor od policije u Šidu zašto im smeta da se ponovo otvara priča o ubistvu Krešimira Hercega.

Utvrđivanje odgovornosti

Krivična prijava iz '91. godine zasnivala se samo na izjavi Đorđa Dvoranca, koji je, navodno, sam prijavio ubistvo jer je to uradio obavljajući svoju stražarsku dužnost. Međutim, kada je ekipa "Insajdera" otišla kod Đorđa Dvoranca, njegova tvrdnja je 14 godina kasnije bila potpuno drugačija. Kratko je rekao "nemam ništa sa tim" i zalupio vrata. U porodici Herceg kažu da Đorđe Dvoranac snaji i unucima ubijenog Krešimira Hercega i danas objašnjava da ih je spasio, jer je ubio ustašu.

"Insajder" je posle objavljenih podataka insistirao da slučaj ispita Generalni inspektorat MUP-a Srbije. Prvo su rekli da ne vide nikakvu logiku, niti bilo čiji interes u prikriivanju zločina, ako je u pitanju bio zločin. Potom su dodali da i sud i tužilaštvo snose odgovornost, ukoliko zaista postoje dokazi o kojima se u emisiji "Insajder" govori. Sada se čeka izveštaj Generalnog inspektorata MUP-a, koji će biti sastavljen na osnovu nalaza Uprave kriminalističke policije koja treba da proverí sve navode u vezi sa mogućom opstrukcijom policije nakon ubistva Krešimira Hercega.

Nestao

Petnaest godina kasnije, u istom selu žive porodica ubijenog Hercega i ubica, a u SUP-u Šid rade isti policajci koji su radili i 1991. godine kada je ubistvo zataškano. Porodica Herceg ni danas ne zna gde je telo ubijenog Krešimira, a on se u mesnoj zajednici vodi kao nestao, jer nije upisan u knjigu umrlih iako je čak i prema zvaničnim podacima ubijen.